

פניני הרמ"א

יו"ל ע"י "קהילת הרמה" בירושלים עיה"ק תובכ"א
שע"י יוצאי ישיבה הרמה דלונדון יצ"ר

בנשיאות עט"ר מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי אליקים שלעזינגער שליט"א

מפניני רבינו:

לך לך וגו' אל הארץ אשר אראך. (יב. א.), לכאורה מאחר שלא אמר לו לאן לילך א"כ מה זה שסיים הקב"ה ואמר "אל הארץ אשר אראך"? וי"ל כי רצה ללמדו בזה ענין השגחה פרטית, כי לאן שילך צריך שיבין שהקב"ה יראהו ויעזרנו בזה.

(מפי השמועה)

וירד העיט על הפגרים וישב אותם אברם. (טו. יא.), ברש"י רמז שיבא משיח בן דוד לכלותם ואין מניחים אותו מן השמים עד שיבא מלך המשיח ע"כ, להורות חובת הצדיקים שבדור, שעליהם למנוע היציאה מן הגלות לפני הזמן של ביאת המשיח.

(מתוך ספר בית אב עה"ת ח"א)

ויאמר אברם אל האלקים לו ישמעאל יחיה לפניך. (יז. יח.), ברש"י, יחיה ביראתך ע"כ, זו היתה כל דאגתו של אאע"ה, שיצוה בניו וביתו אחריו, שיהיו בניו יראים את ה', ועד כדי כך גדל פחדו בזמן נסיונותיו הרבים אשר כל העולם כולו מעבר לזה, שאמר מוטב לא יהיו לו עוד בנים בזקנותו אשר חשש שלא יוכל להדריכם בדרך ה' לחנכם ולהשגיח עליהם, והלוואי שישמעאל יהיה ירא ד' ויעויין סוף פ"ג דבבא בתרא שכיון שגזרו לבטל מצוות דין הוא שנגזור על עצמנו וכו'.

(שם)

קול רבינו [מאמרי השקפה ומוסר]:

מאמר "נעשית תורתו"

[מתוך ספר בית אב שיחות החדש - נאמר בשנת תשנ"ח לפ"ק, לפתיחת זמן החורף]

היה מופת לדור הזה, לא רב לא ר"מ לא רבי, לא שום מעמד, והלא היה רבן של ישראל, והראה לנו הקב"ה בדור זה שלדאבוננו כל אחד כבודו בעולם הוא מבקש, שלא זו הדרך, אלא מי שאין לו תכלית בעולם אלא התעלות בתורה לבד.

[ושמעתי כעת מאחד שכאשר הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל ייסד הישיבה בלייקוואד, ואז היה זה מקום נופש ומלון, ובאו כמה עשירים לראות ולא מצא חן בעיניהם, ושאלוהו מה כוונתו לתכלית שיהיה של התלמידים, הכה בשתי ידיו על השולחן ואמר "שילמדו וילמדו וזה התכלית!"]

ולפי"ז מי שאינו עושה כן, אמנם לימודו תורת ד' אבל עדיין הוא בחוץ ואין זה תורתו. וכן ראיתי אצל רבותינו האמתיים, שאע"פ שהיו רבנים וחכמים אבל זה לא היה נחשב אצלם לכלום זולת האחריות למלא חובם, אבל מציאותם הי' בקשת תורה ושלמות.

כי מהו גדר תורתו, הנה מטבע הדברים שבדבר שאדם דבוק בו והוא עיקר מעינו יש לו הרגשת הלב כיצד לנהוג, ולמשל מי ששקוע במסחרו, אזי בעניני מסחר יש לו הבנות והרגשות כיצד להכריע ולהתנהג, אבל בעניני תורה הוא צריך לשאול אחרים, ומי שהוא להיפך, בעניני מסחר אינו מבין כלום בעצמו אבל בתורתו ועבודתו יש לו הרגשות מהו הדרך ומה עליו לעשות לאן לבו מושכו. וזהו פי' כליותיו יועצות לאאע"ה, נמצא שתורת ד' נעשית תורתו, כי הרגשותיו תורה הם [וכמעשה מרן (הגרי"ז מבריסק) זצ"ל ששאלו אצלו עצה, ונתן להם מה לעשות, וביצאם שמע שאמר זה לזה עכשיו יש לנו דעת תורה, קרא אותם מרן חזרה ואמר: "לא אמרתי לכם דעת תורה, אלא תוכלו לומר שיש לכם עצת הבריסקער רב", היינו הדעת תורה של הבריסקער רב, דעת תורתו של תורה שלו, אם אחרים יורו להם דעת תורה אחר, זה דעת תורה שלהם, והבן!].

והוא לשון החובות הלכות בשער אהבת השם (פרק ט) שכך נוהגים אוהבי ד', "גופותם עולמיות ולכותם

אשרי איש אשר לא הלך בעצת רשעים וגו' כי אם בתורת ד' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה (תהלים א. א - ב). וכבר דרשו ז"ל (קידושין דף לב:) קודם שעמל היא תורת ד' ואחרי שעמל נעשית תורתו, הרי שיש שתי בחינות של תורה - תורת ד' ותורתו, וצריך לבאר הדברים. ולפני זמן קצר הזכרנו שיש מי שעוסק בתורה ועדיין עומד בחוץ, וכיצד זה.

והנה התחלתו של אאע"ה היתה לך לך וגו' אל הארץ אשר אראך, ולא אמר לו הקב"ה לאן, וזה בלתי טבעי, כי כשאדם הולך לאיזה מקום הרי ההליכה האמצעי והמקום התכליתי, ומה היה תכלית הליכתו של אאע"ה, צ"ל שהוא מה שאמר הקב"ה 'אראך', שהתכלית הוא לילך לאשר יראנו הקב"ה, הראיה הלזו הוא התכלית. וראיתי בספרים הקדושים לא שהקב"ה אמר לא"א כל שעה לך כאן או כאן, כי לא מצינו שא"ל הקב"ה כן אלא שהוא הלך לפי הכרתו להתקרב אליו ית"ש והיו כליותיו יועצות לו לאן יפנה. ונראה שזה גופא מה שאמרו האיך למד אאע"ה תורה, נעשו כליותו כשני כדים של מים והיו יועצות לו (מדרש רבה לקמן צה, ג), כי מהו תורה - היא רצונו ית"ש, גילוי רצונו ית"ש והשגת ידיעתו ית', וכל התורה צירוף שמותיו של הקב"ה, ונמשך אאע"ה אחריו ית' ובקש הכרתו וידיעתו, ונמשך לא"י שהוא מקום גילוי התורה באמת, וכן היתה הליכת כלל ישראל - לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה (ירמיה ב. ב).

כן הוא גדר לימוד התורה בחינת תורתו, דהיינו שאדם שקוע בתורה ואין לו שום תכלית בחיים אלא ללמוד תורה, וזה פי' כי היא חייך (דברים ל. כ.), ומה שאמרו לא ילמד אדם על מנת שיקראוהו רבי וסוף הכבוד לבא (אבות פ"ד מ"ה), אין הפי' שסוף הכבוד שיקראוהו רבי הוא התכלית, אלא התכלית הוא ללמוד ולהוסיף ידיעתו ית"ש אלא שזהו מעצם מציאות העליה בתורה שלבסוף יקראוהו רבי, אע"פ שהלומד לא מתכוון לזה ואינו רוצה את זה כלל. ובימים אלה יאהרצייט של מרן החזו"א זצ"ל, והוא

'תורתו', שהעולם כאילו אינו, ואחרת אי אפשר לזכות ל'נעשית תורתו', והוא בכלל יהגה יומם ולילה (תהלים א. ב.), והוא שאנו מתפללים בעבור אבותינו שבטחו כך ותלמדם חוקי חיים וכו' כי היא היא. וזה פי' הפסוק בתהלים (לז. ה.) גול על ד' דרכיך ובטח עליו והוא יעשה, אם בלי עשיתך, או שיוורה לך העצה האמיתית.

והוא המשך המזמור אשרי איש אשר לא הלך וגו' ולא עמד וגו' לא ישב וגו' כי אם בתורת ד' חפצו, ולכאוף הרי שני הפכים כאן, אלא הכוונה שלא נמצא כלל חפצו בזה הדרך והמושג בו נמצאים הרשעים והלצים, אלא יצא החוצה כמש"כ באאע"ה - חוץ העולם הוא - ועי"ז תורת ד' נעשית תורתו.

והוא תכלית ישיבה, ותכלית האדם.

והוא כוונת רב אלכסנדר, דאיתא בברכות (דף יז.): "בתר צלותיה אמר הכי יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתעמידנו בקרן אורה ואל תעמידנו בקרן חשכה ואל ידוה לבנו ואל יחשכו עינינו", ופי' רש"י בקרן אורה. בזוית אורה, ועיי"ש מהרש"א כי זה פשיטא שר' אלכסנדר היה לומד תורה, תורת ד', אבל רצה שיהיה בבחינת קרן אורה, שאור התורה מחייהו, וזה יש רק בקרן זוית מסוים בזה העולם, במקומות התורה, שהם בחינת תורתו, והבן.

רוחניות", כי אמנם צריך אדם לטפל במה שמוכרחים לחיות בעולם, אבל אין זה העיקר אצלו אלא התורה והעבודה לבד, נמצא לפי"ז שהלומד תורה בדרך זו התורה מלמדתו מה לעשות, לפני הלמוד אין לו שום תכלית זולתו, רק בשעה שצריך לדעת עצה בהנהגה לאן ילך התורה מלמדתו, והוא ענין שאמרו הגר"א ז"ל והחת"ס ז"ל שמי שרוצה ליקח עצה מן התורה ילמוד איזה שעות עד שנדמה לו שלומד לשמה - דהיינו לשם התורה לבד, לדעת תורה - ואז המחשבה שנופלות לו היא עצת התורה.

וראיתי בשם הגר"ר ירוחם זצ"ל הערה נפלאה, כי אאע"ה היה כל ימי חייו כמו אחר הג' שעות של תורה לשמה, ואכן לפי הנ"ל, הוא גדר 'אשר אראך', וכן הוא דרך לעליה ושלמות.

ואמנם חיים כאלה אי אפשר בדרך עולמי אלא כאילו יוצא מן העולם ובוטח בד' - אשר אראך, שע"י לימודו ועמלו בתורה הקב"ה יראה לו עתידו והנהגתו, והיינו שצריך לשלמות מדת הבטחון בד', והבטחון הזה אינו רק תנאי ללמוד אלא הוא עצם מציאות ההויה ששייכת למי שרוצה בבחינת תורתו, ושו"ר מובא מהגר"א במשלי כ"ב כי תכלית תורה הוא הבטחון בו ית"ש, פי' שעצם השקיעה בתורה מחייבת לחיות בבטחון בד', והוא גופא ענין הוציא אותו החוצה, ופירש"י הוציאו מן העולם, כי זהו מציאות אשר אראך והוא מציאות מי שהוא בבחינת

שמירת הדיבור

ממה שאמר מרן רה"י שליט"א בין יוה"כ לסוכות

* * *

...ענין כל נדרי, דבענין נדרים רואים נוראת גודל כח הדיבור, אדם אומר מילה ועי"ז נולד איסורים וחיובים נוראים, והוא הקדמה לכל היום הכפורים, שבה משתמשים כל היום עם כח הפה. זקני הגה"צ רבי אליעזר ליפמן זצ"ל היה שתקן גדול, כמעט ולא הוציא הגה מפיו זולתי מילים ספורות, כן מרן הגר"ז והאדמו"ר מהרי"ץ זיע"א היו שתקנים [ומאידך למי שהבינו היו מרבים לדבר - מרן וכן אדמו"ר פעם היה שנכנס אצלו רב גדול, ואיחל לו שלום ושתק אח"כ כל הזמן, ומאידך היה נכנס אברך צעיר, והתחיל לדבר ולא פסק פומיה מלספר הרבה זמן].

אילו היה אדם רושם על דף כל מילה שהוציא מפיו ביום, ובערב היה קורא לעצמו את הדברים, היה זה ה'מוסר ספר' היותר טוב שבעולם... צריך לעשות 'נעילה' לפה, והוא הכנה לסוכות.

(נכתב ע"י אחד השומעים)

תיקון טעות

בגליון הקודם (גליון קס"ה) הובא פתגם שהביא מרן רה"י שליט"א בספרו (בית אב עה"ת פרשת נצבים) בשם מרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל שהיה אומר בשם זקיננו הגרי"ד זצ"ל: "אויב די תורה וועט נישט זיין ביי די רבים וועט זי זיין ביי די שוסטערס" [אם לא תתקיים התורה אצל הרבים תתקיים אצל הסנדלרים], בטעות הושמט אות נ' מתיבת "רבנים", ונכתב 'רבים', וכן הוא הנוסח המתוקן: "'אויב די תורה וועט נישט זיין ביי די רבנים וועט זי זיין ביי די שוסטערס" [אם לא תתקיים התורה אצל הרבים תתקיים אצל הסנדלרים] וד"ל.

ברוכים הבאים בשם ה'!

בשמחה רבה מקבלים אנו את פני כל אנשי קהלתינו לרגל חזרתם לאה"ק, להתעלות בתורה וביראה, ויה"ר שנזכה להמשיך שפע קדושת וברכת המועדים, ונזכה לעלייה גדולה, ויתקדש שם שמים על ידינו בעולמו, עדי נזכה בקרוב לביאת גוא"צ, ואז יתגדל ויתקדש שמייה רבא, במהרה בימינו אמן.

בברכת א געזונטער ווינטער!